

Belediye Alacaklarının Terkini

Bu yazıda, belediye alacaklarının terkinine ilişkin usul ve esaslar üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

BELEDİYE ALACAKLARININ TERKİNİ

Av. Gazi SERT

İçişleri Bakanlığı Emekli Başkontrolörü

1. Belediye Gelirleri Takip Usulü

Belediye gelirlerinin terkini hususlarına girmeden önce takip usulü açısından belediye alacakları (gelirleri) üzerinde durmakta fayda vardır.

Bu kapsamda, belediye alacaklarını takip usulü açısından; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna tabi belediye alacakları ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa tabi belediye alacakları olarak iki bölüme ayırabiliriz.

1) 6183 sayılı Kanuna göre takip edilen belediye alacaklarını;

a) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan vergiler, harçlar, harcamalara katılma payları ve diğer gelirleri ile bunlara bağlı fer'i alacakları,

b) 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda yer alan bina, arsa ve arazi vergileri ile bunlara bağlı fer'i alacakları,

c) 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 1608 sayılı Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunu ile diğer Kanunlara göre belediyece verilen idari para cezaları,

şeklinde özetleyebiliriz.

2) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip edilen belediye alacaklarını ise;

a) 2464 sayılı Kanunun 97'inci maddesi ile 5393 sayılı Kanunun 18'inci maddesinin (f) bendi gereğince, belediye meclisince belirlenen ücret tarifesi kapsamındaki ücret

alacakları,

b) Taşınmaz ve taşınırlara ilişkin kira alacakları,

c) Taşınır ve taşınmaz satışlarından kaynaklanan alacakları,

ç) Kamu zararı kaynaklı alacakları,

d) Haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan alacakları,

şeklinde özetleyebiliriz.

2. Belediye Gelirleri Terkin İşlemleri

Kökeni Arapça olan “terkin” kelimesi, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde “Yazılmış bir şeyi çizerek silme” şeklinde tanımlanmıştır. Vergi Hukuku açısından vergi terkin; tahakkuk etmiş veya tahsil edilmiş bir verginin, tahakkuk kaydının iptali yahut tahsil edilen verginin mükellefe reddi (iadesi) şeklinde, tanımlayabiliriz.

T.C. Anayasası'nın 73'üncü maddesi gereğince, belediyenin vergi, harç ve diğer gelirleri yasalar ile tarh, tahakkuk ve tahsil edilmektedir. Dolayısıyla, tahakkuk etmiş belediye gelirlerinin kayıtlardan terkin ile tahsil edilmiş belediye gelirlerinin iadesi de yasal düzenlemeler ve yasal gerekçelerle mümkün olacaktır.

Bu kapsamda, belediye gelirlerine ilişkin terkin (tahakkukun kayıtlardan silinmesi ile tahsilatın iadesi) işlemlerini;

1. Vergi affı düzenlemeleri,

2. Tahsil imkansızlığı,

3. Takip giderlerini karşılamayacak miktardaki alacaklar,

4. Düzeltme işlemleri,

5. Zamanaşımı,

6. Özel haller,

şeklinde sıralayabiliriz.

Şimdi yukarıda sayılan terkin işlemlerini kısaca özetleyecek olursak;

2.1. Vergi Affı Düzenlemeleri Yoluyla Terkin

Kamu alacakları ile ilgili olarak, ekonomik koşullar dikkate alınarak dönem dönem mali af düzenlemeleri yapılmaktadır. Ülkemizde son 10 yıl içerisinde 7 adet yapılandırma

kanunu çıkarılmış olup, bu kanunlarda belediye alacaklarına da yer verilmiştir. İçerik itibariyle vergi affı niteliğinde olan, ancak 2000'li yıllarda "vergi barışı" adı altında ve 2010 yılından sonra da "alacakların yeniden yapılandırılması" adı altında çıkarılan bu tür kanunlar, ülke ekonomisi için bitmeyen bir döngü halini almıştır.

Bu düzenlemelerde ağırlıklı olarak; gecikme faizi, gecikme zammı ve ceza gibi alacakların tahsilinden vazgeçilmiştir.

Diğer taraftan, vergi affının ancak yasalarla düzenlenmesi gerekmekte olup, belediye meclisi kararlarıyla belediye gelirlerine yönelik af düzenlemesine gidilmesi mümkün değildir. Bu hususla ilgili olarak Danıştay Birinci Dairesinin 11.11.2003 tarih ve Esas No: 2003/145 Karar No: 2003/153 sayılı kararında; belediye meclisinin, süresinde ödenmeyen kira, işgaliye, encümen cezası ve su ücreti alacaklarından, karar tarihinden geçerli olmak kaydıyla iki ay geriye dönük olarak gecikme zammı tahsil edilmemesine ilişkin kararında mevzuata uyarlık bulunmadığı, hükmedilmiş olup;

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 23.01.2009 tarih ve 45043 sayılı Genelgesinde de; belediye meclislerinin su borçlarına uygulanan gecikme bedelleri de dahil, belediye alacaklarının veya bu alacaklardan doğan gecikme bedellerinin kısmen veya tamamen ortadan kaldırılmasına yetkilerinin bulunmadığı, belirtilmiştir.

2.2. Tahsil İmkânsızlığı Sebebiyle Terkin

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 79'uncu maddesinin (a) bendinde; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında izlenen kamu alacakları dışında kalan ve zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan kamu alacaklarından merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen tutarlara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına üst yöneticilerin yetkili olduğu, hükmü getirilmiştir.

Diğer taraftan, 2022 Yılı Merkez Yönetim Bütçe Kanununa ekli (İ) Cetvelinde, zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan kamu alacaklarında terkin limiti 20.000 TL olarak belirlenmiştir.

Buna göre, belediyelerin 6183 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan (2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip edilen) ve zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan 20.000 TL'na kadar olan alacakları belediye başkanının oluru ile terkin edilebilecektir.

2.3. Takip Giderlerini Karşılamayacak Miktardaki Alacakların Terkini

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 79'uncu maddesinin (b) bendinde; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında izlenen kamu alacakları dışında kalan ve tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl

alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan kamu alacaklarından merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen tutarlara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına üst yöneticilerin yetkili olduğu, hükmü getirilmiştir.

Diğer taraftan, 2022 Yılı Merkez Yönetim Bütçe Kanununa ekli (İ) Cetvelinde, tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan kamu alacaklarında terkin limiti 20 TL olarak belirlenmiştir.

Buna göre, belediyelerin 6183 sayılı sayılı Kanun kapsamı dışında kalan 20 TL'na kadar olan alacakları belediye başkanının oluru ile terkin edilebilecektir.

6183 sayılı sayılı Kanuna göre takip edilen vergi, harç, harcamalara katılım payı ve diğer alacaklarda da, aynı şekilde terkin söz konusudur. Bu hususla ilgili olarak, 6183 sayılı Kanunun 106'ncı maddesinde; yapılacak takip sonunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan ve 213 sayılı Kanun kapsamına giren amme alacaklarında 10 TL'na (10 TL dahil), diğer amme alacaklarında 20 TL'na (20 TL dahil) kadar amme alacaklarının, amme idarelerinde terkin yetkisini haiz olanlar tarafından tahsil zamanaşımı süresi beklenilmeksizin terkin olunabileceği, Cumhurbaşkanının bu tutarları topluca veya ayrı ayrı on katına kadar artırmaya yetkili olduğu, hükümleri getirilmiştir.

Buna göre, belediyelerin 6183 sayılı sayılı Kanuna tabi alacaklarından, yapılacak takip sonunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan 213 sayılı Kanun kapsamına giren vergi ve harç alacaklarında 10 TL'na, harcamalara katılım payı ve idari para cezası alacaklarında ise 20 TL'na kadar olanlar Belediye Başkanının oluru ile terkin edilecektir.

2.4. Düzeltme İşlemleri Dolayısıyla Terkin

6183 sayılı Kanuna tabi alacaklar için vergi hataları, hataların düzeltilmesi ve yersiz tahsil edilen vergi ve harçların iadesi 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 116 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Vergi hatası, vergiye mütaallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır. Vergi hatası iki şekilde ortaya çıkmaktadır; birincisi hesap hataları, ikincisi ise Vergilendirme hatalarıdır.

Hesap hataları; matrah hataları (vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname, tekalif cetveli ve kararlarda matraha ait rakamların veya indirimlerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olması), vergi miktarında hatalar (vergi nispet ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmamış veya yanlış yapılmış olması, verginin eksik veya fazla hesaplanmış veya gösterilmiş olması) ve verginin mükerrer olması şeklinde;

Vergilendirme hataları ise; mükellefin şahsında hata (bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınması), mükellefiyette hata (açık olarak vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınması), mevzuda hata (açık olarak vergi mevzuuna girmeyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi veya alınması) ve vergilendirme veya muafiyet döneminde hata (aranan verginin ilgili bulunduğu vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olması) şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Vergi hatalarının düzeltilmesine, belediyelerde Mali Hizmetler Müdürü tarafından karar verilecek ve haksız ve yersiz olarak tahakkuk eden vergi hesaplardan terkin edilecek, tahsil edilenler de mükelleflere iade edilecektir. Ancak, beş yıllık zamanaşımı süresi dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez.

6183 sayılı Kanun dışında kalan (2004 sayılı Kanuna göre takip edilen) belediye alacaklarına ilişkin hatalarda da (hesap hataları ve mükellefiyet hataları) haksız ve yersiz olarak tahakkuk eden veya tahsil edilen alacakların genel hükümler gereğince terkin ve iadesi söz konusu olacaktır.

6183 sayılı Kanun dışında kalan belediye alacaklarında da, Türk Borçlar Kanunundaki zamanaşımı süreleri dolduktan sonra meydana çıkarılan hatalara istinaden terkin ve iade yapılması mümkün değildir. Örneğin, kira alacaklarında 5 yıl, su alacaklarında ise 10 yıllık zamanaşımı süreleri söz konusudur.

Vergi hatalarının; belediye gelir birimindeki görevlilerce veya denetim neticesinde ya da mükelleflerin müracaatı üzerine belirlenmesi söz konusu olacaktır. Dolayısıyla, düzeltme işlemleri doğrudan gelir birimince yapılacağı gibi mükelleflerin müracaatı üzerine de yapılabilecektir.

2.5. Zamanaşımı Dolayısıyla Terkin

6183 sayılı Kanuna tabi alacaklar için zamanaşımı süresi 213 sayılı Kanunun 114'üncü maddesi gereğince 5 yıl olup, vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

İdari para cezalarına ilişkin zamanaşımı süreleri ise, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 21'inci maddesinde düzenlenmiş olup, idari para cezalarının tahsiline ilişkin zamanaşımı süreleri;

- a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde yedi,
- b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde beş,

c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde dört,
d) Onbin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde üç,
yıldır. Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren işlemeye başlar.

Diğer taraftan, 6183 sayılı Kanun dışında kalan (2004 sayılı Kanuna göre takip edilen) belediye alacaklarında ise, alacağın türüne göre, Türk Borçlar Kanunundaki zamanaşımı süreleri uygulanacaktır. Örneğin, kira alacaklarında 5 yıl, su alacaklarında ise 10 yıllık zamanaşımı süreleri söz konusudur.

Bu kapsamda, zamanaşımına uğrayan belediye alacaklarının, mükellefler veya borçlular tarafından yazılı olarak başvurulması durumunda terkin edilmesi gerekmektedir. Zamanaşımına uğrayan belediye alacaklarının terkinini, belediye başkanının oluru ile gerçekleştirilecektir.

Zamanaşımına uğramış belediye alacaklarının mükellefler veya borçlular tarafından ödenmek istenmesi durumunda tahsili yapılacaktır.

Diğer taraftan, belediye alacaklarının zamanaşımına uğraması, 5018 sayılı Kanunun 71'inci maddesi kapsamında kamu zararı teşkil edeceğinden, zamanaşımına uğrayan alacaklar terkin edilirken, terkin edilen alacak tutarı zamanaşımında ihmal ve kusurları bulunan kamu görevlileri adına kamu zararı çıkarılacak ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince takip ve tahsili gerçekleştirilecektir.

2.6. Gelirlerin Terkinine İlişkin Özel Haller

2.6.1. Mahkeme Kararlarına İstinaden Terkin

6183 sayılı Kanuna tabi kamu alacakları için mükelleflerin idari yargıda (vergi mahkemelerinde) iptal davası açma hakları vardır. 6183 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan kamu alacakları ise genel hükümlere tabi olup, bu alacaklara karşı mükelleflerin adli yargıda (hukuk mahkemelerinde) dava açma hakları söz konusudur.

Belediye alacaklarına ilişkin olarak, gerek idari ve gerekse adli yargıda açılan davalar neticesinde iptal edilen alacaklar kayıtlardan terkin edilecek, tahsil edilenler ise iade edilecektir.

2.6.2. Kanunlarda Düzenlenen Özel Terkin Halleri

Yukarıda sayılan haller dışında, kamu alacaklarının terkinine ilişkin olarak getirilmiş özel düzenlemeler de söz konusudur. Bu kapsamda, belediye alacaklarına ilişkin olarak getirilmiş özel terkin hallerini şu şekilde özetleyebiliriz:

a) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 1'inci maddesi ile Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği hükümleri gereğince, Uzlaşma Komisyonunca; belediyece ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezalarında (usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ile Vergi Usul Kanununun 344'üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarihyata ilişkin vergi ve ceza hariç) yapılan indirimlerin terkinini.

b) 3194 sayılı İmar Kanununun 42'nci maddesi gereğince, tahsil olunan idari para cezalarının, aynı fiil nedeniyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184'üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilmesi.

c) 3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16'ncı maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, imar barışı kapsamında Yapı Kayıt Belgesi verilen ruhsatsız veya ruhsata aykırı yapılarla ilgili olarak verilmiş olup da tahsil edilmemiş olan idari para cezalarının iptali ve kayıtlardan terkinini.

ç) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ek 5'inci maddesi gereğince; kısmen yapılan veya hiç yapılmayan inşaatların yapı ruhsatlarının kısmen veya tamamen iptal edildiği durumlarda, daha önce ödenmiş olan harçlarda düzeltme ve iade yapılması.

3. Sonuç

Yukarıda da zikredildiği üzere, Anayasanın 73'üncü maddesi gereğince, belediyenin vergi, harç ve diğer gelirleri yasalar ile tarh, tahakkuk ve tahsil edildiği gibi, tahakkuk etmiş belediye gelirlerinin kayıtlardan terkinini ile tahsil edilmiş belediye gelirlerinin iadesi de yasal düzenlemeler ve yasal gerekçelerle mümkün olacaktır.

Bu kapsamda, belediye gelirlerinin terkinini ile tahsil edilmiş belediye gelirlerinin iadesinde, yukarıda bentler halinde sayılan yasal işlemlere uyulması uygun olacaktır. Yasal işlemler dışında özellikle belediye meclis kararı alınarak gelir affı düzenlenmesi vb uygulamalarla terkin yapılmasının, kamu zararına ve görevlilerin cezai ve mali sorumluluklarına sebep olacağı unutulmamalıdır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA